

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ ТА МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ

**СТУДІЇ З ІНФОРМАЦІЙНОЇ НАУКИ, СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
ТА ФІЛОЛОГІЇ В СУЧАСНОМУ СВІТІ**

Збірник матеріалів
III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю

23-24 жовтня 2025 року

Київ – 2025

Редакційна колегія:

Ю.О. Демидова, кандидат педагогічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи та молодіжної політики МДУ (голова),
І.В. Мельничук, кандидат філологічних наук, доцент,
декан факультету філології та масових комунікацій МДУ (заст. голови),
В.О. Кудлай, кандидат наук із соціальних комунікацій, завідувач кафедри інформаційної діяльності МДУ,
О.В. Євмененко, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української філології МДУ,
І.О. Петрова, кандидат історичних наук, доцент кафедри інформаційної діяльності МДУ,
О.О. Федотова, доктор історичних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри інформаційної діяльності МДУ.

Затверджено на засіданні кафедри інформаційної діяльності
(протокол № 3 від 18.11.2025)

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою факультету філології та масових комунікацій Маріупольського державного університету
(протокол № 3 від 19.11.2025)

Студії з інформаційної науки, соціальних комунікацій та філології в сучасному світі : зб. матер. III Всеукраїнської наук.-практ. конф. з міжнародною участю, м. Київ, 23-24 жовтня 2025 р. / Маріуп. держ. ун-т ; ред. Ю.О. Демидова, І.В. Мельничук; упоряд. В.О. Кудлай, О.В. Євмененко, І.О. Петрова, О.О. Федотова. – Київ : МДУ, 2025. – 500 с.

Збірник містить матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «СТУДІЇ З ІНФОРМАЦІЙНОЇ НАУКИ, СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ ТА ФІЛОЛОГІЇ В СУЧАСНОМУ СВІТІ», яка відбулася 23-24 жовтня 2025 року з ініціативи кафедри інформаційної діяльності Маріупольського державного університету.

В конференції взяли участь представники освітянської, наукової, фахової спільнот України та Європейського Союзу.

У тематичних напрямках учасниками конференції розглянуті актуальні питання інформаційної науки, соціальних комунікацій та філології в сучасному світі, інформаційні технології та інтернет ресурси у діяльності сучасних інформаційних агенцій, бібліотек, служб діловодства та архівів, виклики у підготовці фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи, культурології, філології, журналістики та інших, дотичних до соціальних комунікацій спеціальностей, особливості інформаційної та документознавчої діяльності, менеджменту та маркетингу у сфері соціальних комунікацій, культури та мистецтва, прикладних студій та інновацій в журналістиці, рекламі та зв'язках з громадськістю, інноваційних технологій в мовознавстві та літературознавстві, тенденцій розвитку україністики в умовах становлення інформаційного суспільства.

Видання адресоване науковцям, викладачам, здобувачам та усім, хто цікавиться сучасними проблемами розвитку інформаційної науки, філології, журналістики, документознавства, бібліотекознавства та архівознавства.

Відповідальність за зміст, достовірність, оригінальність поданих матеріалів несуть автори опублікованих у збірнику доповідей

© Автори тез, 2025

© МДУ, 2025

okhoroni-zberezhennya-ta-populyarizatsiyi-nematerialnoyi-kulturnoyi-spadshchini-tsifrovi-kolektsiyi-u-vebinformatsiynomu-seredovishchi (дата звернення: 8.10.2025).

2. Про бібліотеки і бібліотечну справу. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 7.10.2025).

3. Documentary Heritage and the Role of Libraries: A Southern African perspective. URL : <https://repository.ifla.org/rest/api/core/bitstreams/75f3842e-91f9-4e98-bffa-fbbbe89ef3f0/content> (дата звернення: 8.10.2025).

4. Ledesma Rodr?guez U., Acosta Morales H., & Le?n Quintana R. El patrimonio institucional inmaterial y los objetivos de la Agenda 2030: Papel de la biblioteca. Revista Iberoamericana de Informaci?n en Ciencias Sociales y Humanidades. 2022. N? 11(1). P. 47–63. URL : <https://www.riied.org/index.php/v1/article/view/47/104> (дата звернення: 10.10.2025).

5. Talawar A. B. Role of Libraries in Promoting Cultural Heritage Preservation. Journal of Research and Analytical Reviews. 2023. Vol. 10. N. 4. P. 469–477. URL : https://www.researchgate.net/publication/387055346_Role_of_Libraries_in_Promoting_Cultural_Heritage_Preservation (дата звернення: 10.10.2025).

Петрова Ірина,
Овдієнко Євгенія
/ м. Київ /

НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ АРХІВНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Актуальність досліджуваної теми зумовлена її стратегічним значенням для формування національної пам'яті, забезпечення прозорості державного управління та інтеграції до європейського архівного простору. Нагальна потреба в цифровій трансформації, оновленні законодавства та захисті архівних фондів в умовах сучасних викликів вимагає комплексного наукового осмислення. Метою даної роботи є узагальнення сучасних наукових поглядів та визначення напрямів стратегічної модернізації архівної галузі в Україні. Закон України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» [7] та Стратегія розвитку архівної справи до 2025 року [8] визначають основні цілі

реформування галузі: цифрову трансформацію, відкритість архівів і впровадження європейських стандартів роботи.

Одним із ключових напрямів є цифровізація архівної діяльності. Йдеться не лише про технічне оцифрування документів, а й про створення цілісного цифрового середовища, де інформація зберігається, систематизується та надається користувачам у зручному форматі. Прикладом такого цифрового єдиного архівного середовища слугує платформа «Archium» – місце, де користувач може шукати оцифровані документи із будь-якого з, насамперед, центральних державних архівів, що виключає потребу довгого пошуку окремо на сторінках архівів. На платформі вже представлені оцифровані фонди документів, покажчики, справи різних років, за тематикою відповідно до профілю архіву. У сучасній науці дедалі частіше говорять про електронне архівознавство як про новий етап розвитку галузі, що поєднує традиційні архівні підходи з технологіями ІТ-сфери [5]. Створення інтерактивних карт, електронних каталогів, геоінформаційних систем і віртуальних архівів робить архівну інформацію більш доступною. Такі проекти не лише допомагають швидко знаходити потрібні документи, а й сприяють популяризації архівів серед молоді та наукової спільноти.

Варто згадати і про інтеграцію оцифрованих документів української історії у європейський простір, де ключовими об'єктами для поширення українських здобутків стали європейські інформаційні ресурси «Europeana.eu» та «Archivesportaleurope.net». Про перші спроби розміщення українських архівних колекцій на цих порталах описав у своїй статті «Портал «Архіви Європи» та репрезентація України в європейському просторі оцифрованого культурного надбання» [9] Хромов А., де автор, підсумовуючи дослідження, наголошує, що Україна прагне та має вагомні шанси стати частиною західного архівного суспільства.

Важливу роль у процесі модернізації відіграє правове забезпечення. Оновлення нормативної бази дозволяє архівам офіційно працювати з електронними документами, застосовувати цифрові підписи, а також

користуватися сучасними методами захисту інформації. Зокрема, в працях українських дослідників підкреслюється необхідність гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами, що забезпечить прозорість і відкритість архівної діяльності. В праці Артеменкової О. «Нормативно-правове забезпечення впровадження інформаційних технологій у діяльність архівних установ України» зазначено, що на сучасному етапі сформоване законодавство та діяльність Державної архівної служби дозволили зробити доступ до інформаційних ресурсів Національного архівного фонду демократичним [1].

Не менш актуальним залишається питання ефективного управління архівною системою. Модернізація передбачає оновлення внутрішньої структури архівів, оптимізацію звітної документації, скорочення дублюючих функцій та впровадження нових управлінських підходів. Це дає змогу підвищити якість обслуговування, швидкість обробки запитів і загальну ефективність роботи установ. Прикладом успішної інтеграції системи для автоматизації архівних процесів став Центральний державний науково-технічний архів України. З метою посилення контролю за станом і рухом архівних документів, пришвидшення та полегшення їх пошуку у сховищах, архів успішно інтегрував у роботу амбіційний проект «ТОПАЗ», задумом якого є створення в архіві інтегрованої пошукової системи електронної ідентифікації об'єктів зберігання [2].

Модернізація архівної галузі також полягає і у комунікаційній складовій. Сучасні архіви активно використовують соціальні мережі та онлайн-платформи, щоб привернути увагу громадськості. Більше про питання поширення та розвитку комунікації подано у статті Білуцак Т. «Використання digital-маркетингових комунікацій в стратегії популяризації архівної інформації» [4], де автор аналізує популярність пошукових запитів на тему архівів за допомогою Google Trends, порівнює засоби digital-маркетингових комунікацій, на прикладі Центрального державного історичного архіву у м. Львів, демонструє використання геоінформаційних ресурсів для популяризації. У висновку автор

наводить дієві засоби digital-маркетингових комунікацій: віртуальні виставки, чат-боти, соціальні мережі, геоінформаційні ресурси, QR-коди. Зруйнувати уявлення про архів як про «закриту» структуру, сформувати позитивний образ архіву як соціокомунікаційної установи та архівіста, як перспективної посади покликаний архівний бренд-менеджмент, який Бездрабко В. та Григор'єв В. висвітлили у статті «Архівний бренд-менеджмент: теоретичні засади та перспективи» [3].

В умовах війни важливим завданням є забезпечення безпеки архівних фондів. Йдеться не лише про фізичну охорону, а й про створення електронних копій документів, розробку планів реагування на надзвичайні ситуації, а також міжнародну співпрацю щодо збереження культурної спадщини [6].

Отже, модернізація архівної галузі в Україні – це тривалий процес, що поєднує обраний європейський курс, цифровізацію, оновлення законодавства, покращення комунікації між архівами та потенційними відвідувачами, удосконалення технічного захисту. Усе це поступово змінює місце архівів у суспільстві, перетворюючи їх на сучасні інформаційні центри, відкриті для всіх, хто прагне пізнати й зберегти історію.

Література

1. Артеменкова О. Нормативно-правове забезпечення впровадження інформаційних технологій у діяльність архівних установ України. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2022. № 10. С. 62–69.
2. Балишев М., Алексєєнко А., Науменко Т. Процеси цифровізації та запровадження ініціативного проєкту «ТОПАЗ» у Центральному державному науково-технічному архіві України. *Архіви України*. 2020. № 2 (323). С. 17–27.
3. Бездрабко В., Григор'єв В. Архівний бренд-менеджмент: теоретичні засади та перспективи. *Архіви України*. 2021. № 2 (327). С. 7–32.
4. Білушак Т. Використання digital-маркетингових комунікацій в стратегії популяризації архівної інформації. *Архіви України*. 2020. № 4 (325). С. 73–81.

5. Калакура Я., Палієнко М. Концептуалізація електронного архівознавства в контексті цифровізації українського суспільства. *Архіви України*. 2021. № 3 (328). С. 36–65.

6. Палієнко М. Архіви у викликах надзвичайних ситуацій: важливий досвід реагування. *Архіви України*. 2024. № 1 (338). С. 53–84.

7. Про Національний архівний фонд та архівні установи: Закон України від 24 грудня 1993 р. № 3814-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3814-12#Text> (дата звернення: 08.10.2025).

8. Стратегія розвитку архівної справи до 2025 року. URL: <https://archives.gov.ua/ua/2020/09/21/стратегія-розвитку-архівної-справи-д/> (дата звернення: 08.10.2025).

9. Хромов А. Портал «Архіви Європи» та репрезентація України в європейському просторі оцифрованого культурного надбання. *Архіви України*. 2020. № 2 (323). С. 7–16.

Кладітін Максим

/ м. Київ /

СТРУКТУРА, ФОНДИ, НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРАЛЬНОГО ДЕРЖАВНОГО АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ТА ЕЛЕКТРОННОГО АРХІВУ

Українське суспільство нині живе в умовах вибухового зростання кількості аудіовізуальних та електронних документів. Відео з вуличних камер і дронів, телевізійні сюжети, цифрові фотографії, подкасти, дописи в соціальних мережах, електронне діловодство органів влади – усе це формує нову конфігурацію документальної пам'яті. Від того, чи будуть ці потоки інформації належним чином зібрані, описані й збережені, залежить не лише можливість наукового осмислення сьогодення, а й право майбутніх поколінь на достовірну історію. Саме на перетині аналогової кінофотофоноспадщини та електронних документів функціонує Центральний державний аудіовізуальний та